

ROGER EATWELL

„Faszyzm. Historia”

Dom Wydawniczy „Rebis”, Poznań 1999

Roger Eatwell to znany na Zachodzie historyk, badacz faszyzmu i jego współczesnych odmian. Po raz kolejny nie zawiódł czytelników wydając książkę „Faszyzm. Historia”. Jej lapidarny tytuł nie powinien nikogo zniechęcać, gdyż jest ona wyjątkowa i nieprzeciętna.

Z grubsza wyodrębnić można dwie części tej pracy, z których pierwsza traktuje o faszyzmie „klasycznym”, druga – o jego powojennych perypetiach.

Ta pierwsza część zaskakuje nowatorskim podejściem do tematu i nie uświadczymy tu mdłych elaboratów. Zamiast tego czytelnik znajdzie ciekawe i mało znane fakty, w których dobrze widać zamysł autora – uwidocznienie pewnych, miejscami zaskakujących powiązań między różnymi mutacjami tej ideologii. Jednak dopiero ta część książ-

ki, która referuje wznoszenie i upadki neofaszyzmu, zasługuje na szczególną uwagę. Przede wszystkim za to, że silnie kontrastuje z innymi historycznymi książkami, w których istnienie neofaszyzmu zostaje zwykle zignorowane. Na polskim rynku ciągle brakuje prac poruszających ten problem (do wyjątków należy książka Rafała Pankowskiego „Neofaszyzm w Europie Zachodniej”) i Roger Eatwell wypełnia tę lukę.

Obrał on sobie za cel opisanie odradzania się skrajnie prawicowych doktryn w czterech krajach: pofaszystowskich Włoszech, zdenazyfikowanych Niemczech, mającej kompleks kolaboranta Francji i w wolnej od takich problemów Anglii. Trochę brak w tym ujęciu analizy jakiegoś państwa Europy Środkowowschodniej, jednak jest to świadome posunięcie autora. Bardzo ciekawa analiza procesów odradzania się doktryny podsumowana jest próbą wyprognozowania przyszłości dla ruchów skrajnie szowinistycznych.

W Polsce, gdzie ciągle pokutuje traktowanie neofaszyzmu jako lewackiej mrzonki, jest to wyjątkowo potrzebna publikacja. W przekonujący sposób naświetla powagę problemów i zmusza do zastanowienia się nad dotychczas ignorowanym zjawiskiem. Pozostaje mieć nadzieję, że jeszcze wiele tego typu prac ukaże się w naszych księgarniach.

LESZEK ŚCIOCH

FASZYZM. HISTORIA

Roger Eatwell